

St.prp. nr. 86

(2006–2007)

Om samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 29. juni 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

1 Innledning

I proposisjonen ber regjeringen om Stortingets samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999 (ETS nr. 174). Konvensjonen ble vedtatt av Europarådets ministerkomité 9. september 1999. Norge undertegnet konvensjonen 4. november 1999 da den ble åpnet for undertegning. Konvensjonen trådte i kraft 1. november 2003.

Den sivilrettslige konvensjonen inngår – sammen med Europarådets strafferettslige konvensjon om korrupsjon av 27. januar 1999 (ETS nr. 173) – i det felles arbeidet for å bekjempe korrupsjon. På grunnlag av Straffelovrådets utredning NOU 2002: 22 En alminnelig straffebestemmelse mot korrupsjon og Ot.prp. nr. 78 (2002–2003), ble det i 2003 vedtatt endringer i straffeloven for å gjennomføre den strafferettslige korrupsjonskonvensjonen i norsk rett. Det vises også til St.prp. nr. 60 (2002–2003) om samtykke til ratifikasjon av Europarådets strafferettslige konvensjon om korrupsjon av 27. januar 1999.

Kampen mot korrupsjon er høyt prioritert i Norge. Som ledd i dette har Norge ratifisert relevante internasjonale regelverk som OECD-konvensjonen mot bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn av 21. november 1997, Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon av 7. januar 1999, og FN-konvensjonen mot kor-

rupsjon av 31. oktober 2003. Med ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon har Norge sluttet seg til og gjennomført alle mulige og relevante internasjonale regelverk på antikorrupsjonsområdet.

Spørsmålet om å ratifisere Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon har vært på høring. Det var bred støtte i høringen til Justisdepartementets forslag om å ratifisere konvensjonen.

Konvensjonen i engelsk originaltekst med norsk oversettelse følger som trykt vedlegg.

2 Nærmere om innholdet i konvensjonen

Konvensjonen har 23 artikler. Artikkene 1 til 12 inneholder de materielle bestemmelsene om korrupsjon og angir hvilke tiltak konvensjonsstatene skal iverksette nasjonalt. Artikkene 13 og 14 har bestemmelser om samarbeid mellom konvensjonsstatene og om overvåkning av gjennomføringen av konvensjonen. Artikkene 15 til 23 inneholder standardbestemmelser om undertegning og ratifikasjon av konvensjonen samt territoriell anvendelse m.m. Det er utarbeidet en forklarende rapport til konvensjonen.

I konvensjonens *forteale* vises det til betydningen av å styrke internasjonalt samarbeid i kampen

mot korrupsjon. Korrupsjon utgjør ifølge fortalen en stor trussel mot rettsstaten, demokrati og menneskerettigheter, og hindrer økonomisk utvikling. Det pekes videre på at korrupsjon har negative økonomiske konsekvenser for enkeltmennesker, bedrifter og stater, samt internasjonale organisasjoner. Man er derfor overbevist om at sivilretten er et viktig bidrag i kampen mot korrupsjon, særlig ved å gjøre det mulig for personer som har lidd skade, å få rimelig erstatning.

Artikkel 1 angir konvensjonens formål. Det slås fast at konvensjonsstatene skal sørge for at det finnes effektive rettsmidler i nasjonal rett for dem som har lidd skade som følge av korrupsjon, slik at de kan forsvare sine rettigheter og interesser og ha mulighet til å få erstatning.

Artikkel 2 definerer hva som menes med korrupsjon etter konvensjonen.

Artiklene 3 til 7 regulerer spørsmål om rett til erstatning ved korrupsjon. Etter *artikkel 3* skal konvensjonsstatene sørge for at skadelidte som følge av korrupsjon kan gå til søksmål for å få full erstatning. Erstatningen kan omfatte materiell skade, tap av fortjeneste og ikke-økonomisk skade. *Artikkel 4* angir vilkårene for erstatning. For det første må den saksøkte ha begått eller ha gitt tillatelse til korrupsjonen eller unnlatt å treffe rimelige tiltak for å hindre korrupsjonen. I tillegg må saksøkeren ha lidd skade, og det må være årsakssammenheng mellom skaden og korrupsjonen. *Artikkel 4* bestemmer videre at det i nasjonal lovgivning skal finnes regler om solidaransvar hvis flere er ansvarlig for skade som skyldes den samme korrupsjonsvirksomheten.

Artikkel 5 foreskriver at konvensjonsstatene skal sørge for at det finnes hensiktsmessige fremgangsmåter for å saksøke staten for erstatning når skade er oppstått som følge av korrupsjon begått av dens offentlige tjenestemenn i tjenesten. *Artikkel 6* fastsetter at medvirkning skal kunne føre til reduksjon eller bortfall av erstatningskravet. *Artikkel 7* har regler om foreldelse av erstatningskrav.

Artikkel 8 regulerer avtalers gyldighet. Konvensjonsstatene skal sørge for at avtaler eller avtalevilkår om korrupsjon skal være døde og maktesløse. Videre skal den avtalepart som er villedet på grunn av korrupsjon, kunne reise søksmål for å få kjent avtalen ugyldig.

Artikkel 9 bestemmer at nasjonal rett må gi hensiktsmessig vern mot uberettigede sanksjoner for arbeidstakere som på grunnlag av rimelig mistanke og i god tro melder fra om korrupsjon til ansvarlige personer eller myndigheter.

Etter *artikkel 10* skal nasjonal rett sikre at bedrifters årsregnskap gir et tydelig og pålitelig bilde av bedriftens økonomiske stilling. Videre understreker *artikkel 10* betydningen av revisors arbeid for å hindre korrupsjon, ved at det i nasjonal rett skal fastsettes at revisor skal bekrefte at årsregnskapet gir et pålitelig bilde av bedriftens økonomiske stilling.

Artiklene 11, 12 og 13 omhandler innhenting av bevis, midlertidige tiltak og internasjonalt samarbeid. Bestemmelsene konkretiserer ikke hvilket innhold de nasjonale reglene skal ha, men partene forplikter seg til å utvikle effektive systemer som tilgodeser de hensyn som konvensjonen tar sikte på å ivareta.

Partenes gjennomføring av konvensjonen skal overvåkes av Europarådets eget overvåkingsorgan, Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO), jf. *artikkel 14*.

I *artiklene 15 til 23* finnes alminnelige bestemmelser. Konvensjonen er gjenstand for undertegning og etterfølgende ratifikasjon eller godkjenning. For Norge vil konvensjonen tre i kraft tre måneder etter deponering av ratifikasjonsinstrumentet. Det er ikke mulig å ta forbehold mot noen av bestemmelsene i konvensjonen, jf. *artikkel 17*. *Artikkel 18* åpner for at en tilsluttende stat kan spesifisere hvilket territorium konvensjonen skal gjelde for, noe som ikke synes aktuelt for Norge. Ifølge *artikkel 19* berører ikke konvensjonen de rettigheter og forpliktelser som følger av internasjonale multilaterale instrumenter om særlige forhold. *Artikkel 21* har bestemmelser om tvisteløsning. *Artikkel 22* sier at konvensjonen kan sies opp av partene med tre måneders varsel.

3 Forholdet til norsk rett

Det har vært vurdert om det i forbindelse med ratifikasjonen av den sivilrettslige konvensjonen om korrupsjon er nødvendig å gjøre endringer i norsk rett for å gjennomføre konvensjonens krav. Justisdepartementets vurderinger av disse spørsmålene fremgår av Ot.prp. nr. 73 (2006-2007) Om lov om endring i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning (gjennomføring av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon), hvor det foreslås en ny erstatningsbestemmelse om korrupsjon. Denne bestemmelsen vil tydeliggjøre gjennomføringen av konvensjonens erstatningsbestemmelser. Videre er det ved lov 1. desember 2006 nr. 64 (i kraft 1. januar 2007) foretatt endringer i arbeidsmiljøloven med sikte på å styrke vernet for varslere. Disse

reglene vil også få anvendelse på varsling om korrupsjon, og oppfyller konvensjonens krav. Det fremgår ellers av den nevnte proposisjonen at lovendringer for øvrig ikke er nødvendig.

Artikkel 14 fastsetter at Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO) skal overvåke gjennomføringen av konvensjonen. Norge deltar allerede i GRECOs arbeid.

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

I Ot.prp. nr. 73 (2006-2007) foreslås det endringer i skadeserstatningsloven som vil tydeliggjøre gjennomføringen av konvensjonen. Økonomiske og administrative konsekvenser av dette forslaget er det redegjort for i den nevnte proposisjonen. For øvrig ventes ikke konvensjonen å få økonomiske eller administrative konsekvenser av betydning.

5 Vurdering og tilråding

De siste årene har det i internasjonale fora vært gjort en økende innsats mot korrupsjon. Korrupsjon synes å øke i omfang og har betydelige ska-

devirkninger. Korrupsjon utgjør en stor trussel mot rettsstaten, demokrati og menneskerettigheter og hindrer økonomisk utvikling. Det er vesentlig at kampen mot korrupsjon skjer gjennom et internasjonalt samarbeid. Norge har deltatt aktivt i dette arbeidet, både innenfor Europarådet, OECD og FN. Det er derfor naturlig at Norge slutter seg til internasjonale regelverk om korrupsjon.

Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon er et viktig bidrag i kampen mot korrupsjon, særlig ved å gjøre det mulig for personer som har lidd skade, å få rimelig erstatning.

Justisdepartementet tilrår at Norge ratifiserer Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999

I

Stortinget samtykker i ratifikasjon av Europarådets sivilrettslige konvensjon om korrupsjon av 4. november 1999.

Vedlegg 1**Civil Law Convention on
Corruption (Strasbourg,
4.XI.1999)****Preamble**

The member States of the Council of Europe, the other States and the European Community, signatories hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its members;

Conscious of the importance of strengthening international co-operation in the fight against corruption;

Emphasising that corruption represents a major threat to the rule of law, democracy and human rights, fairness and social justice, hinders economic development and endangers the proper and fair functioning of market economies;

Recognising the adverse financial consequences of corruption to individuals, companies and States, as well as international institutions;

Convinced of the importance for civil law to contribute to the fight against corruption, in particular by enabling persons who have suffered damage to receive fair compensation;

Recalling the conclusions and resolutions of the 19th (Malta, 1994), 21st (Czech Republic, 1997) and 22nd (Moldova, 1999) Conferences of the European Ministers of Justice;

Taking into account the Programme of Action against Corruption adopted by the Committee of Ministers in November 1996;

Taking also into account the feasibility study on the drawing up of a convention on civil remedies for compensation for damage resulting from acts of corruption, approved by the Committee of Ministers in February 1997;

Having regard to Resolution (97) 24 on the 20 Guiding Principles for the Fight against Corruption, adopted by the Committee of Ministers in November 1997, at its 101st Session, to Resolution (98) 7 authorising the adoption of the Partial and Enlarged Agreement establishing the «Group of

**Sivilrettslig konvensjon om
korrupsjon (Strasbourg,
4. november 1999)****Fortale**

Europarådets medlemsstater, de øvrige stater og Det europeiske fellesskap, som har underskrevet denne konvensjon,

Som legger til grunn at Europarådets siktemål er å oppnå større enhet mellom sine medlemmer,

Som er klar over betydningen av å styrke internasjonalt samarbeid i kampen mot korrupsjon,

Som legger vekt på at korrupsjon utgjør en stor trussel mot rettsstaten, demokrati og menneskerettighetene, billighet og sosial rettferdighet, hindrer økonomisk utvikling og utgjør en fare for markedssøkonomiens forsvarlige og rettferdige virkemåte,

Som erkjenner de negative økonomiske konsekvensene som korrupsjon har for enkeltmennesker, bedrifter og stater, samt internasjonale institusjoner,

Som er overbevist om at sivilretten er et viktig bidrag til kampen mot korrupsjon, særlig ved å gjøre det mulig for personer som har lidd skade, å få rimelig erstatning,

Som minnes konklusjonene og resolusjonene fra den 19. (Malta, 1994), 21. (Den tsjekkiske republikk, 1997) og 22. (Moldova, 1999) europeiske justisministerkonferanse,

Som tar i betraktning handlingsprogrammet mot korrupsjon, vedtatt av Ministerkomitéen i november 1996,

Som også tar i betraktning forstudien om utarbeidelse av en konvensjon om sivilrettslige midler for erstatning for skade som skyldes korrupsjon, godtatt av Ministerkomitéen i februar 1997,

Som tar hensyn til resolusjon (97) 24 om de 20 retningsgivende prinsipper for kamp mot korrupsjon, vedtatt av Ministerkomitéen i november 1997 på dens 101. sesjon, resolusjon (98) 7 om tilfølgelse til å vedta den delvise og utvidede avtale om opprettelse av «Gruppen av stater mot korrup-

States against Corruption (GRECO)», adopted by the Committee of Ministers in May 1998, at its 102nd Session, and to Resolution (99) 5 establishing the GRECO, adopted on 1st May 1999;

Recalling the Final Declaration and the Action Plan adopted by the Heads of State and Government of the member States of the Council of Europe at their 2nd summit in Strasbourg, in October 1997,

Have agreed as follows:

Chapter I – Measures to be taken at national level

Article 1 – Purpose

Each Party shall provide in its internal law for effective remedies for persons who have suffered damage as a result of acts of corruption, to enable them to defend their rights and interests, including the possibility of obtaining compensation for damage.

Article 2 – Definition of corruption

For the purpose of this Convention, «*corruption*» means requesting, offering, giving or accepting, directly or indirectly, a bribe or any other undue advantage or prospect thereof, which distorts the proper performance of any duty or behaviour required of the recipient of the bribe, the undue advantage or the prospect thereof.

Article 3 – Compensation for damage

1. Each Party shall provide in its internal law for persons who have suffered damage as a result of corruption to have the right to initiate an action in order to obtain full compensation for such damage.
2. Such compensation may cover material damage, loss of profits and non-pecuniary loss.

Article 4 – Liability

1. Each Party shall provide in its internal law for the following conditions to be fulfilled in order for the damage to be compensated:
 - i. the defendant has committed or authorised the act of corruption, or failed to take reasonable steps to prevent the act of corruption;
 - ii. the plaintiff has suffered damage; and
 - iii. there is a causal link between the act of corruption and the damage.

sjon (GRECO)», vedtatt av Ministerkomitéen i mai 1998 på dens 102. sesjon og resolusjon (99) 5 om opprettelse av GRECO, vedtatt 1. mai 1999,

Som minnes slutterklæringen og handlingsplanen vedtatt av stats- og regjeringssjefene i Europarådets medlemsstater på deres andre toppmøte i Strasbourg i oktober 1997,

Er enige om følgende:

Kapittel I – Tiltak som skal treffes på nasjonalt plan

Artikkel 1 – Formål

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette effektive rettsmidler for personer som har lidd skade som følge av korrupsjon, for å gjøre det mulig for dem å forsvare sine rettigheter og interesser, herunder muligheten til å få erstatning for skade.

Artikkel 2 – Definisjon av korrupsjon

I denne konvensjon betyr «korrupsjon» å anmode om, tilby, gi eller motta, direkte eller indirekte, en bestikkelse eller enhver annen utilbørlig fordel eller utsikter til dette, som fordreier den rette utførelse av en plikt eller atferd som kreves av mottakeren av bestikkelsen, den utilbørlige fordel eller utsikten til dette.

Artikkel 3 – Erstatning for skade

1. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at personer som har lidd skade som følge av korrupsjon, har rett til å gå til søksmål for å få full erstatning for slik skade.
2. Slik erstatning kan dekke materiell skade, tap av fortjeneste og ikke-økonomisk tap.

Artikkel 4 – Ansvar

1. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at følgende vilkår skal være oppfylt for at det kan gis erstatning for skaden:
 - i. saksøkte har begått eller gitt tillatelse til korrupsjonen, eller unnlatt å treffe rimelige tiltak for å hindre korrupsjonen,
 - ii. saksøkeren har lidd skade, og
 - iii. det er årsakssammenheng mellom korrupsjonen og skaden.

2. Each Party shall provide in its internal law that, if several defendants are liable for damage for the same corrupt activity, they shall be jointly and severally liable.

Article 5 – State responsibility

Each Party shall provide in its internal law for appropriate procedures for persons who have suffered damage as a result of an act of corruption by its public officials in the exercise of their functions to claim for compensation from the State or, in the case of a non-state Party, from that Party's appropriate authorities.

Article 6 – Contributory negligence

Each Party shall provide in its internal law for the compensation to be reduced or disallowed having regard to all the circumstances, if the plaintiff has by his or her own fault contributed to the damage or to its aggravation.

Article 7 – Limitation periods

1. Each Party shall provide in its internal law for proceedings for the recovery of damages to be subject to a limitation period of not less than three years from the day the person who has suffered damage became aware or should reasonably have been aware, that damage has occurred or that an act of corruption has taken place, and of the identity of the responsible person. However, such proceedings shall not be commenced after the end of a limitation period of not less than ten years from the date of the act of corruption.
2. The laws of the Parties regulating suspension or interruption of limitation periods shall, if appropriate, apply to the periods prescribed in paragraph 1.

Article 8 – Validity of contracts

1. Each Party shall provide in its internal law for any contract or clause of a contract providing for corruption to be null and void.
2. Each Party shall provide in its internal law for the possibility for all parties to a contract whose consent has been undermined by an act of corruption to be able to apply to the court for the contract to be declared void, notwithstanding their right to claim for damages.

2. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at dersom flere saksøkte er ansvarlige for skade fra den samme korrupsjonsvirksomheten, skal de være solidarisk ansvarlige.

Artikkel 5 – Statlig ansvar

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette hensiktsmessige framgangsmåter for at personer som har lidd skade som følge av korrupsjon begått av dens offentlige tjenestemenn under utøvelsen av deres funksjoner, kan kreve erstatning fra staten eller, når det gjelder en part som ikke er en stat, fra partens relevante myndigheter.

Artikkel 6 – Skadelidtes medvirkning

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at erstatningen blir redusert eller underkjent, under hensyn til alle omstendigheter, dersom saksøkeren ved sin egen feil har medvirket til skaden eller til å forverre den.

Artikkel 7 – Foreldelsesfrister

1. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at det for krav om skadeserstatning skal gjelde en foreldelsesfrist på ikke mindre enn tre år fra den dato da personen som har lidd skaden, ble kjent med eller med rimelighet burde ha vært kjent med at skaden var oppstått eller at korrupsjon hadde funnet sted, og med den ansvarlige personens identitet. Slike krav kan likevel ikke fremsettes etter utløpet av en foreldelsesfrist på ikke mindre enn ti år fra datoen da korrupsjonen fant sted.
2. Partenes lovgivning om midlertidig opphør eller avbrytelse av foreldelsesfrister skal, når det er hensiktsmessig, få anvendelse på fristene fastsatt i nr. 1.

Artikkel 8 – Gyldighet av avtaler

1. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at enhver avtale eller avtaleklausul som innebærer korrupsjon, skal være død og maktesløs.
2. Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette at alle avtaleparter hvis samtykke er undergravd av korrupsjon, skal ha mulighet til å gå til retten for å få avtalen erklært ugyldig, uten at deres rett til å kreve skadeserstatning berøres.

Article 9 – Protection of employees

Each Party shall provide in its internal law for appropriate protection against any unjustified sanction for employees who have reasonable grounds to suspect corruption and who report in good faith their suspicion to responsible persons or authorities.

Article 10 – Accounts and audits

1. Each Party shall, in its internal law, take any necessary measures for the annual accounts of companies to be drawn up clearly and give a true and fair view of the company's financial position.
2. With a view to preventing acts of corruption, each Party shall provide in its internal law for auditors to confirm that the annual accounts present a true and fair view of the company's financial position.

Article 11 – Acquisition of evidence

Each Party shall provide in its internal law for effective procedures for the acquisition of evidence in civil proceedings arising from an act of corruption.

Article 12 – Interim measures

Each Party shall provide in its internal law for such court orders as are necessary to preserve the rights and interests of the parties during civil proceedings arising from an act of corruption.

Chapter II – International co-operation and monitoring of implementation*Article 13 – International co-operation*

The Parties shall co-operate effectively in matters relating to civil proceedings in cases of corruption, especially concerning the service of documents, obtaining evidence abroad, jurisdiction, recognition and enforcement of foreign judgments and litigation costs, in accordance with the provisions of relevant international instruments on international co-operation in civil and commercial matters to which they are Party, as well as with their internal law.

Artikkel 9 – Vern av arbeidstakere

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette hensiktsmessig vern mot enhver uberettiget sanksjon mot arbeidstakere som har rimelig grunn til å ha mistanke om korrupsjon og som i god tro melder fra om sin mistanke til ansvarlige personer eller myndigheter.

Artikkel 10 – Regnskap og revisjon

1. Partene skal i sin nasjonale lovgivning treffe alle nødvendige tiltak for at bedrifters årsregnskap settes opp tydelig og gir et pålitelig bilde av bedriftens økonomiske stilling.
2. Med henblikk på å hindre korrupsjon skal partene i sin nasjonale lovgivning fastsette at revisorer skal bekrefte at årsregnskapet gir et pålitelig bilde av bedriftens økonomiske stilling.

Artikkel 11 – Innhenting av bevis

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette effektive framgangsmåter for innhenting av bevis i sivile saker som oppstår som følge av korrupsjon.

Artikkel 12 – Midlertidige tiltak

Partene skal i sin nasjonale lovgivning fastsette regler for slike rettslige pålegg som er nødvendige for å sikre partenes rettigheter og interesser under sivile saker som følge av korrupsjon.

Kapittel II – Internasjonalt samarbeid og overvåkning av gjennomføringen*Artikkel 13 – Internasjonalt samarbeid*

Partene skal samarbeide effektivt om forhold angående sivile saker i tilfeller av korrupsjon, særlig vedrørende utveksling av dokumenter, framskaffelse av bevis i utlandet, jurisdiksjon, anerkjennelse og iverksettelse av utenlandske dommer og saksomkostninger, i samsvar med bestemmelsene i relevante internasjonale avtaler om internasjonalt samarbeid i sivile og handelsmessige saker de er part i, samt med deres nasjonale lovgivning.

Article 14 – Monitoring

The Group of States against Corruption (GRECO) shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

Chapter III – Final clauses*Article 15 – Signature and entry into force*

1. This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, by non-member States that have participated in its elaboration and by the European Community.
2. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
3. This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which fourteen signatories have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2. Any such signatory, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, acceptance or approval, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force.
4. In respect of any signatory which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the expression of their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2. Any signatory, which is not a member of the Group of States against Corruption (GRECO) at the time of ratification, acceptance or approval, shall automatically become a member on the date the Convention enters into force in its respect.
5. Any particular modalities for the participation of the European Community in the Group of States against Corruption (GRECO) shall be determined as far as necessary by a common agreement with the European Community.

Article 16 – Accession to the Convention

1. After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting the Parties to the Con-

Artikkel 14 – Overvåkning

Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO) skal overvåke de kontraherende parters gjennomføring av denne konvensjonen.

Kapittel III – Sluttbestemmelser*Artikkel 15 – Undertegning og ikrafttredelse*

1. Denne konvensjon skal være åpen for undertegning for Europarådets medlemsstater, for ikke-medlemsstater som har deltatt i utarbeidelsen av den og for Det europeiske fellesskap.
2. Denne konvensjon skal ratifiseres, godtas eller godkjennes. Ratifiserings-, godtakelses- eller godkjennelsesdokumenter skal deponeres hos Europarådets generalsekretær.
3. Denne konvensjon trer i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dato da fjorten signatarer har gitt sitt samtykke til å være bundet av konvensjonen i samsvar med bestemmelsene i nr. 2. En slik signatar som ikke er medlem i Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO) ved ratifisering, godtakelse eller godkjennelse, skal automatisk bli medlem på den dato konvensjonen trer i kraft.
4. For en signatar som deretter gir sitt samtykke til å være bundet av konvensjonen, trer konvensjonen i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter den dato da samtykke ble gitt til å være bundet av konvensjonen i samsvar med bestemmelsene i nr. 2. En signatar som ikke er medlem i Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO) ved ratifisering, godtakelse eller godkjennelse, skal automatisk bli medlem på den dato konvensjonen trer i kraft for signataren.
5. Eventuelle særskilte regler for Det europeiske fellesskaps deltakelse i Gruppen av stater mot korrupsjon (GRECO) skal fastsettes i den grad det er nødvendig ved gjensidig avtale med Det europeiske fellesskap.

Artikkel 16 – Tiltredelse til konvensjonen

1. Etter at denne konvensjon er trådt i kraft, kan ministerkomiteén i Europarådet, etter konsultasjon med konvensjonspartene, invitere

vention, may invite any State not a member of the Council and not having participated in its elaboration to accede to this Convention, by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d. of the Statute of the Council of Europe and by the unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee.

2. In respect of any State acceding to it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe. Any State acceding to this Convention shall automatically become a member of the GRECO, if it is not already a member at the time of accession, on the date the Convention enters into force in its respect.

Article 17 – Reservations

No reservation may be made in respect of any provision of this Convention.

Article 18 – Territorial application

1. Any State or the European Community may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
2. Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

enhver stat som ikke er medlem av Rådet og som ikke har deltatt i utarbeidelsen av konvensjonen, til å tiltre denne konvensjon, ved et vedtak gjort med det flertall som er fastsatt i artikkel 20d i Europarådets vedtekter og ved enstemmig avstemning blant representantene for partene som har rett til å sitte i ministerkomitéen.

2. For stater som tiltrer konvensjonen, trer konvensjonen i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder etter datoen for deponering av tiltredelsesdokumentet hos Europarådets generalsekretær. En stat som tiltrer denne konvensjon, skal automatisk bli medlem i GRECO, dersom den ikke allerede er medlem ved tiltredelse, på den dato konvensjonen trer i kraft for den.

Artikkel 17 – Forbehold

Det kan ikke tas noe forbehold mot noen bestemmelse i denne konvensjon.

Artikkel 18 – Territoriell anvendelse

1. En stat eller Det europeiske fellesskap kan ved undertegning eller ved deponering av sitt ratifiserings-, godtakelses-, godkjennelses- eller tiltredelsesdokument oppgi det territorium eller de territorier denne konvensjon får anvendelse på.
2. En part kan på et senere tidspunkt, ved en erklæring rettet til Europarådets generalsekretær, utvide anvendelsen av denne konvensjon til et annet territorium oppgitt i erklæringen. For et slikt territorium trer konvensjonen i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder fra den dato generalsekretæren mottar en slik erklæring.
3. En erklæring avgitt etter de to foregående numre kan for et territorium oppgitt i erklæringen, tilbakekalles ved underretning rettet til Europarådets generalsekretær. Tilbakekallelser trer i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder fra den dato generalsekretæren mottar slik underretning.

Article 19 – Relationship to other instruments and agreements

1. This Convention does not affect the rights and undertakings derived from international multilateral instruments concerning special matters.
2. The Parties to the Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it or, without prejudice to the objectives and principles of this Convention, submit themselves to rules on this matter within the framework of a special system which is binding at the moment of the opening for signature of this Convention.
3. If two or more Parties have already concluded an agreement or treaty in respect of a subject which is dealt with in this Convention or otherwise have established their relations in respect of that subject, they shall be entitled to apply that agreement or treaty or to regulate these relations accordingly, in lieu of the present Convention.

Article 20 – Amendments

1. Amendments to this Convention may be proposed by any Party, and shall be communicated by the Secretary General of the Council of Europe to the member States of the Council of Europe, to the non member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Community, as well as to any State which has acceded to or has been invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 16.
2. Any amendment proposed by a Party shall be communicated to the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ) which shall submit to the Committee of Ministers its opinion on that proposed amendment.
3. The Committee of Ministers shall consider the proposed amendment and the opinion submitted by the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ) and, following consultation of the Parties to the Convention which are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment.
4. The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with

Artikkel 19 – Forholdet til andre dokumenter og avtaler

1. Denne konvensjon berører ikke de rettigheter og forpliktelser som skriver seg fra internasjonale multilaterale dokumenter om særskilte forhold.
2. Partene i konvensjonen kan inngå bilaterale eller multilaterale avtaler med hverandre om de forhold som omhandles i denne konvensjon, med henblikk på å utfylle eller styrke dens bestemmelser eller lette anvendelsen av prinsippene fastlagt i den eller, uten at denne konvensjons formål og prinsipper berøres, underlegge seg regler om disse forholdene innenfor rammen av et spesielt system som er bindende på det tidspunkt denne konvensjon åpnes for undertegning.
3. Dersom to eller flere parter allerede har inngått en avtale eller traktat om et tema som omhandles i denne konvensjon eller på annen måte har opprettet forbindelser angående dette tema, skal de ha rett til å anvende avtalen eller traktaten eller å regulere disse forbindelsene slik, i stedet for denne konvensjon.

Artikkel 20 – Endringer

1. Endringer i denne konvensjon kan foreslås av enhver part og skal meddeles av Europarådets generalsekretær til Europarådets medlemsstater, til de ikke-medlemsstater som har deltatt i utarbeidelsen av denne konvensjon, til Det europeiske fellesskap, samt til enhver stat som har tiltrådt eller er invitert til å tiltre denne konvensjon i samsvar med bestemmelsene i artikkel 16.
2. En endring foreslått av en part skal meddeles Den europeiske komité for juridisk samarbeid (CDCJ), som skal framlegge sin uttalelse om endringsforslaget for ministerkomitéen.
3. Ministerkomitéen skal behandle endringsforslaget og uttalelsen framlagt av Den europeiske komité for juridisk samarbeid (CDCJ) og kan, etter konsultasjon med de parter i konvensjonen som ikke er medlemmer av Europarådet, vedta endringen.
4. Teksten til endringen vedtatt av ministerkomitéen i samsvar med nr. 3 i denne artikkel skal oversendes partene for godtakelse.

paragraph 3 of this article shall be forwarded to the Parties for acceptance.

5. Any amendment adopted in accordance with paragraph 3 of this article shall come into force on the thirtieth day after all Parties have informed the Secretary General of their acceptance thereof.

Article 21 – Settlement of disputes

1. The European Committee on Legal Co-operation (CDCJ) of the Council of Europe shall be kept informed regarding the interpretation and application of this Convention.
2. In case of a dispute between Parties as to the interpretation or application of this Convention, they shall seek a settlement of the dispute through negotiation or any other peaceful means of their choice, including submission of the dispute to the European Committee on Legal Co-operation (CDCJ), to an arbitral tribunal whose decisions shall be binding upon the Parties, or to the International Court of Justice, as agreed upon by the Parties concerned.

Article 22 – Denunciation

1. Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
2. Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 23 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and any other signatories and Parties to this Convention of:

- a) any signature;
- b) the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c) any date of entry into force of this Convention, in accordance with Articles 15 and 16;
- d) any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

5. En endring vedtatt i samsvar med nr. 3 i denne artikkel trer i kraft på den trettiende dag etter at alle parter har underrettet generalsekretæren om at de har godtatt den.

Artikkel 21 – Tvisteløsning

1. Europarådets europeiske komité for juridisk samarbeid (CDCJ) skal holdes underrettet om fortolkningen og anvendelsen av denne konvensjon.
2. I tilfelle av en tvist mellom partene om fortolkning eller anvendelse av denne konvensjon skal de forsøke å løse tvisten ved forhandlinger eller andre fredelige midler etter eget valg, herunder foreleggelse av tvisten for Den europeiske komité for juridisk samarbeid (CDCJ), for en voldgiftsdomstol hvis beslutninger skal være bindende for partene, eller for Den internasjonale domstol, som avtalt mellom de berørte parter.

Artikkel 22 – Oppsigelse

1. En part kan til enhver tid si opp denne konvensjon ved en underretning rettet til Europarådets generalsekretær.
2. En slik oppsigelse trer i kraft på den første dag i den måned som følger etter utløpet av en periode på tre måneder fra den dato generalsekretæren mottar underretningen.

Artikkel 23 – Underretning

Europarådets generalsekretær skal underrette rådets medlemsstater og øvrige signatarer og parter i denne konvensjon, om:

- a) undertegninger,
- b) deponering av ratifiserings-, godtakelses-, godkjennelses- eller tiltredelsesdokumenter,
- c) ikrafttredelsesdatoer for denne konvensjon i samsvar med artikkel 15 og 16,
- d) andre handlinger, underretninger eller meddelelser angående denne konvensjon.

Til bevitnelse av dette har de undertegnede, som har behørig fullmakt, undertegnet denne konvensjon.

Done at Strasbourg, the 4th day of November 1999, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Community, as well as to any State invited to accede to it.

Utferdiget i Strasbourg, den fjerde dag i november 1999 på engelsk og fransk, med samme gyldighet for begge tekster, i ett enkelt eksemplar som skal deponeres i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekretær skal oversende rettkjente kopier til hver medlemsstat i Europarådet, til ikke-medlemsstater som har deltatt i utarbeidelsen av denne konvensjon, til Det europeiske fellesskap og til alle stater som er invitert til å tiltre den.
